

20.03.1254 väljaantud kokkuleppe lisa sama aasta 13. maist, mis täpsustab maade jaotust Saare- ja Hiiumaal kohalike elanike senistest õigustest ja huvidest lähtuvalt.

LUB VI, 2736:

Püha Kolmainsuse ja jagamatu ühtsuse nimel, aamen. Vend Heinrich [Henricus], jutlustajavendade ordust, Jumala armust Saaremaa ja Läänemaa piiskop, tervitusega kõikidele Kristusesse uskujatele Jeesuse Kristuse nimel. Mis peaks mitte ajapikku inimeste mälust haihtuma, on vajalik kohustada kirjasõnale. Erinevad asjad, mis ühelt poolt meie ning Saksa Ordu vendade vahel teatavat vaidlemist on tekitanud, on siiski Jumala soosingul väarikate meeste poolt sõbralikult edukal viisil lahendatud, nii nagu Riias, austusväärse isa, isand Alberti [A.(lberto)], peapiiskopi, juuresolekul esmalt sai sõnastatud. Niisiis me määrame kõhkluseta hea rahu nimel vendadele sarases kaks küla alla poole miili (kaugusel) linnusest, nimelt täieõiguslikult, ja Sipa [Cippe] külas neli ja pool adramaad. Kui meie osa selles külas osutub¹ suuremaks, hüvitatakse see vendadele; sama õigus hakkab meil olema, kui vendade osa osutub suuremaks. Mis iganes õigused meil on olnud saarel, mida kutsutakse Saastnaks [Saast], loobume (neist), ja saart, mida kutsutakse Muhuks [Mone], saavad vennad täienisti valdama. Ja meie jätame endale viiskümmend adramaad, mis on kompensatsioonina veerandik samast vendadele juba määratud saarest. Samuti Hiiumaa [Dageyden] saar poolitatakse meie ja vendade vahel nõnda, et keset rannikut, mida kutsutakse Soela väinaks [Solavenn], hakkab olema piirijaotus meie ja vendade, Karja [Caries] inimeste ja Pöide [Poide] inimeste vahel. Niisiis, kaks oja jäävad Karja [Caries] omadele, ja järv, mis on nende pool. Sama järv teiselt poolt jääb Pöide [Poide] omadele, ning Pöide [Poide*²] meeste piirid saavad olema kuni suure kivini, kus on sadam, mida kutsutakse Sottesatkemaks [(al. Sottesattema)]. Niisiis Karja [Caries] inimeste piirid saavad ulatuma sadamani, mida kutsutakse Sõruks [Sarwo], samuti saavad nad kaks saart, millest ühte kutsutakse Orjakuks [Oriwocko (al. Oryock)] ja teist Reigiks [Ronku (al. Rauky)]. Aga teised ümberkaudsed saared saavad Pöide [Poide] inimestele, ümber uue sadama, mida kutsutakse Pihlasaareks [Pilalaiasari (al. Pylayasari)]. Kui meile ja vendadele on meelepärane ehitada sinna mingi kindlus, siis (sellest) alla miili kauguse asukohaga külad saavad olema meile ja vendadele ühised, ja saadava kasumi poolitame samuti võrdselt.

¹ Siin võiks tõlkida ka “muutub”; ilmselt peetakse silmas seda võimalikkust, et küla tootlikkus ehk sellest saadav tulu võib kasvada.

² Ääremärkus on käesoleval hetkel jäänud tõlkimata, kuna see on selgelt hilisem lisandus ja käib Pöide kohta.

Niisamuti mis iganes üle jääb eelmainitud kohtadest sellel samal saarel, poolitatakse meie ja vendade vahel võrdselt. Kõik inimesed, kel juba eelnevalt on olnud õigus saare ümber meres kalastada ja saarel puid lõigata, oma õigusest mingil juhul ilma ei jäeta. Kihelkonna [Kiligunde] poolitatakse samuti meie ja vendade vahel võrdselt, ja meie inimesed saavad kuuluma meie preestri alla ning vendade inimesed saavad kuuluma nende preestri alla. Sadamad, mis on samas kihelkonnas, jäävad ühisteks ja vabadeks. Aga kaks küla koos järvega, asukohaga maal, mida kutsutakse Karjaks [Caries], milliseid vennad on vallanud, jäävad koos oma õiguste ja päraldistega meile ja saavad kuuluma Karja [Caries] kiriku alla, aga niimoodi, et ei meie, ega ka vendade inimeste, valdustest, mida nad seni on vallanud, mitte mingil juhul välja ei aeta. Kompensatsiooniks nende eelräägitud kahe küla eest eraldame vendadele 50 [L] adramaad, mis külgnevad nende valdustega Kihelkonnas [Kiligunde], alalt, kus me piirneme selle kohaga, kust on annetatud preestritele ettenähtud adramaad, mis poolitatakse preestrite vahel võrdselt. Samuti vennad saavad veerandiku vasallivaldustest, mis on vabad või vabanevad Läänemaal, ent, kui meie või meie järeltulijad teeme või saame tegema vendade selle veerandiku osas mingit kahju, kohustume seda korvama.³ Kõik ülejäänud valdused, mis jäävad vendade osasse, saavad kuuluma neile koos kümniste, kirikute ja kõigi ajalike õigustega.⁴ Selleks, et see kindlalt püsima jääks, aga ühtlasi Pärnu [Peronensis] kiriku kaitseks, oleme kinnitanud käesoleva kirjutise meie pitsseriga ja meie (toom)praosti pitsseriga. Tunnistajate nimed: Daugavgriva [Dunemunde] abt, Tallinna [Revalia] (dominiiklaste) prior, Pärnu [Peronensis] (toom)praost, vend Peter [Petrus], kanoonik Gerhard [Gerhardus], Viljandi [Velyn] komtuur, vend Walter [Walterus], preester, Lihula [Leal] komtuur, vend O [O].⁵ Kirja pandud Issanda lihakssaamise tuhande kahesaja viiekümne neljandal aastal, kolmeteistkümnendal mail, meie isanda juhatusel ja soosingul. Aamen.⁶

³ See punkt oli eelmise dokumendi alguses.

⁴ Erinevalt esimesest ürikust, pole seekord vaimulikke õigusi mainitud.

⁵ Sarnaselt esimesele ürikule, pole ka siinkohal mingit eraldi Saaremaa tarvis loodud ametikohaga isikut mainitud, näiteks Saaremaa foogti.

⁶ Seekord asukohta pole mainitud.